

Ministereren for forskning, innovation og videregående uddannelser

Udvalget for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Til udvalgets orientering fremsendes hermed mit talepapir fra det åbne samråd i Udvalget for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser om bl.a. privatundervisning tirsdag den 13. marts 2012.

Med venlig hilsen

Morten Østergaard

19. marts 2012

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser

Bredgade 43
1260 København K

Telefon 3392 9700

Telefax 3332 3501

E-post fivu@fivu.dk

Netsted www.fivu.dk

CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 11-101002

Dok nr. 2267591

Side 1/1

Samråd (åbent) i Udvalget for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser tirsdag den 13. marts 2012 vedr. bl.a. privatundervisning – alm. del – spørgsmål M, N og O.

Spørgsmål M:

Hvordan forholder ministeren sig til oplysninger om, at flere og flere studerende føler sig nødsaget til at købe ekstra undervisning af private udbydere for at bestå sine eksaminer på universiteterne, og hvordan mener ministeren, at dette påvirker den sociale mobilitet i uddannelsessystemet?

Svar M:

Vi har et princip om gratis uddannelse i Danmark. Derfor har jeg også den klare holdning, at det ikke skal være nødvendigt at købe ekstra undervisning for at klare eksamen på noget studie.

Det er universiteternes ansvar at sikre, at der er sammenhæng mellem undervisning, pensum og eksamen.

Når det er sagt, så vil jeg gerne slå fast, at der ikke findes centrale statistikker over, hvor mange studerende, der modtager privatundervisning. Det er et privat anliggende. Det har jeg også oplyst i alm. del spørgsmål 62 og 63.

Vi kan derfor ikke sige noget om, hvorvidt der rent faktisk er flere studerende, der køber ekstra undervisning af private udbydere.

Diskussionen om omfanget af de studerendes brug af privatundervisning er jo ikke ny, men en ofte tilbagevendende diskussion.

Mit indtryk er dog, at der til alle tider har eksisteret forskellige former for ekstraundervisning eller tilbud om studiehjælp på universiteterne. Og det gælder ikke kun private udbydere af eksamenskurser.

Det kan fx være studerende, som tilbyder medstuderende hjælp med konkrete redskabsfag. Det kan være ældre studerende, som tilbyder at gennemgå pensum med yngre studerende, som har brug for repetition.

Det kan også være fakulteterne selv, som stiller hjælp til rådighed for de studerende. Og endelig er de studerendes eget gruppearbejde og samarbejdet i studiegrupper også en arbejdsmetode til at gå mere i dybden med pensum og til at arbejde grundigt med det videnskabelige stof.

Jeg kan huske fra min egen studietid, at visse fag havde ry for at have særligt konkurrenceprægede studiemiljøer, som betød, at store grupper af studerende valgte at tage ekstra undervisning for at få så høje karakterer som muligt.

Jeg har ikke noget problem med ekstraundervisning, hvis det er et udtryk for, at man har et ønske om at forberede sig ekstra godt til eksamen, fordi man har en ambition om at få en meget høj karakter, der kan bringe en videre på vejen til drømmejobbet.

Det kan også være, at studerende har haft erhvervsarbejde i løbet af et semester, der har gjort, at de ikke har været i stand til at følge undervisningen.

Et universitetsstudium er udfordrende og hårdt, og det stiller store krav til en selvstændig og omfattende studieindsats fra de studerende selv.

Jeg er sikker på, at uanset hvor god en kvalitet, der er på uddannelserne, vil der altid være studerende, som benytter sig af ekstra privatundervisning i en eller anden form af forskellige årsager.

Men jeg vil gerne endnu en gang slå fast, at uddannelsesinstitutionerne ikke må tilrettelægge uddannelserne, så det kræver privat undervisning at klare sig igennem. Det har jeg heller ikke set dokumentation for skulle være tilfældet.

Spørgsmål N:

Hvordan vil ministeren sikre, at studerende, som ikke kommer fra en akademisk baggrund, kan gennemføre en lang videregående uddannelse uden at skulle købe sig til ekstra privatundervisninger, og hvad vil ministeren gøre for at sikre, at de studerende ikke fremover vil være nødsaget til at købe ekstra privatundervisning for at kunne gennemføre deres uddannelse?

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser

Side 3/3

Svar N:

De lange videregående uddannelser skal være af en sådan kvalitet, at alle studerende får de bedste forudsætninger for at gennemføre - uden brug af privatundervisning. Uanset akademisk baggrund eller ej.

Lige adgang til uddannelse er en grundsten i det danske uddannelsessystem, og det har regeringen ingen planer om at gøre op med.

Jeg synes, man skal være meget varsom med at udpege bestemte studerende, som fagligt udfordrede eller fagligt svagere end andre studerende alene pga. af deres baggrund.

Tallene viser faktisk, måske overraskende for nogen, at 74 procent af de studerende, der startede på en universitetsuddannelse i 2010 har forældre, som ikke selv har en lang videregående uddannelse. Og disse studerende kan i øvrigt sagtens være fagligt stærke, målrettede, forskningstalenter osv.

Men det er klart, at den studentermasse, som befolker universiteterne i dag, er langt mere sammensat end tidligere.

I 1990 fik 11 procent af en ungdomsårgang en lang videregående uddannelse. Andelen af en ungdomsårgang, der forventes at gennemføre en kandidatuddannelse baseret på de seneste profilmodeltal, er nu omkring 24 procent.

Det øgede optag på universiteterne stiller krav om, at universitetsuddannelserne er tilrettelagt, så en forskelligartet studentermasse har gode muligheder for at gennemføre dem. Det vil sige, at både uddannelserne og undervisningen skal kunne favne studerende med forskellig faglig, social og kulturel baggrund.

Det er vigtigt, at både de fagligt dygtigste, de mest kreative, de mest målrettede og de største forskningstalenter bliver udfordret.

Det gælder altså også studerende, som kommer fra en familie, hvor forældrene ikke selv har en lang videregående uddannelse.

Betingelserne for at kunne klare sig godt igennem et universitetsstudium handler ikke om brugen af privatundervisning eller ej. Det handler om høj kvalitet i uddannelserne og i undervisningen.

Jeg er meget opmærksom på, at der visse steder på universiteterne er meget lave timeantal.

Derfor har jeg også udpeget kvalitet som et af fire emner for de pligtige mål i universiteternes udviklingskontrakter.

Nu er det så op til universiteterne at komme med deres bud på målepunkter forud for forhandlingerne med ministeriet, som finder sted i maj.

Jeg er spændt på at se, hvilke konkrete målepunkter de enkelte universiteter foreslår. For udfordringerne for det enkelte universitet kan være meget forskellige.

Jeg er glad for at notere mig, at fx Københavns Universitet har sat konkret fokus på den undervisningstid, de tilbyder de studerende.

Universitetet foreslår konkret at fastsætte et minimumstal for antallet af undervisningstimer.

Men det får ikke mig til at gå ud og lave en stram central regulering af, hvor mange undervisningstimer, der skal være om ugen. Ellers kan resultatet blive, at man nogle steder holder flere store forelæsninger i stedet for holdundervisning, fordi det giver pæne timetal. Det kan også risikere at gå ud over den individuelle vejledning, som er en god hjælp for mange studerende. Men vi skal kigge på, hvordan man evt. via bedre tilrettelæggelse kan få mere undervisning.

For universiteternes undervisning skal selvfølgelig være tilstrækkelig til at sikre høj kvalitet i uddannelserne og til, at de studerende får de bedste forudsætninger for at gennemføre eksamen. Regeringen har sat fokus på høj kvalitet i uddannelserne. Det er en afgørende målsætning, som vi skal drøfte, hvordan vi når.

Og alle universiteterne er naturligvis forpligtede på at skabe de bedst mulige rammer for de studerendes trivsel og for deres muligheder for at gennemføre deres studier – uanset om de studerende har forældre, der selv har lange videregående uddannelser.

Det er universiteternes ansvar at sikre kvaliteten i uddannelserne. Og universiteterne skal have frihed til at sikre dette på deres egen måde. Men der skal også stilles krav og leveres resultater.

Samtidig skal vi passe på ikke at reducere diskussionerne om kvalitet i universitetsuddannelserne til kun at handle om bundlinjen for antallet af timer på den enkelte uddannelse. Det er vigtigt, at vi også har fokus på kvaliteten i bredere forstand.

Kvalitet handler fx også om den gode vejledningsindsats, om studiemiljø og om, at der bliver skabt gode rammer for gruppearbejde og samarbejde med andre studerende.

Det handler om gode og inspirerende undervisere, som er tydeligt til stede på universiteterne og er tilgængelige for de studerende. Det handler om en høj faglighed og solid forskningsbasering.

Spørgsmål O:

Vil ministeren redegøre for, hvordan regeringen vil sikre, at mange flere studerende, som ikke kommer fra en akademisk baggrund, kan gennemføre en lang videregående uddannelse, således at regeringens målsætning om, at 25 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en lang videregående uddannelse, kan opfyldes?

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser

Svar O:

Analyser viser, at de unges uddannelsesvalg allerede i folkeskolen påvirkes af, hvilken uddannelse deres forældre har.

Side 5/5

Den altafgørende indsats for at påvirke de unge, som har lyst til og mulighed for at gennemføre en lang videregående uddannelse, skal derfor finde sted tidligt i deres uddannelsesforløb; dvs. længe inden de skal sende deres ansøgning om optagelse på universitetet af sted.

Regeringen vil derfor, som en del af en reform af folkeskolen, blandt andet sikre rammerne for, at alle elever kan få det bedste udgangspunkt for skolearbejdet og et højt fagligt udbytte af undervisningen - uanset baggrund og forudsætninger.

Det kan fx ske ved at styrke tilbuddene om lektiehjælp, ved at sikre, at folkeskolelærerne i højere grad end i dag underviser i de fag, som de har linjefagskompetence i, og ved at styrke mulighederne for at skabe helhedsskoler, hvor undervisning, fysisk udfoldelse og social aktiviteter kan integreres bedre.

Det er i folkeskolen, at vi for alvor skal sætte ind og give de unge stærke faglige forudsætninger såvel som en stor portion motivation og tro på egne evner, så vi undgår, at nogen unge opgiver ambitionerne om at gennemføre en uddannelse, fordi tanken om en lang videregående uddannelse virker uoverskuelig – eller måske endda uopnåelig.

Men når de unge så er startet på en universitetsuddannelse, skal uddannelsesstederne selvfølgelig være opmærksomme på at skabe de bedst mulige rammer for, at de ikke falder fra igen. Og her viser data desværre også, at universitetsstuderende som kommer fra en ikke-akademisk baggrund er mere frafaldstruede end gennemsnittet.

26 procent af de studerende med forældre uden en lang videregående uddannelse var i 2010 faldet fra eller havde skiftet studie inden fire år efter studiestart. For studerende med forældre med en lang videregående uddannelse var det tilsvarende tal 17 procent.

Jeg er meget optaget af, hvad vi kan gøre for at nedbringe frafaldet på universitetsuddannelserne generelt.

Der er ingen tvivl om, at frafald hænger sammen med trivsel. Der er derfor også behov for at se på studiemiljøet.

Aarhus Universitets store studiemiljøundersøgelse fra 2011 viste, at der er to forhold, der især påvirker trivslen blandt de studerende på Aarhus Universitet. Og der er ingen grund til at tro, at det ikke skulle gøre sig gældende andre steder også.

Det stærkeste er oplevelsen af at være fagligt integreret, det vil sige, at den studerende føler sig som en del af et fagligt fællesskab, og at interessen for studiets fagområde er steget i løbet af studiet. Og det gælder uanset uddannelse, personlig bagage og studiesituation.

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser

Side 6/6

Den næstvigtigste faktor er, at man har god kontakt til medstuderende, og at man føler sig som en del af et større socialt fællesskab. Andre vigtige faktorer er undervisningens tilrettelæggelse, dvs. at undervisningen er velorganiseret og sammenhængende, at der er god kontakt til underviserne, og at der er læsegruppeaktivitet.

Et spørgsmål er derfor, om vi skal tilrettelægge uddannelserne på en anden og mere fleksibel måde, der tilgodeser en mere forskelligartet studentermasse. Eller om vi eksempelvis kan styrke uddannelsesvejledningen tidligt i uddannelsen eller styrke vejledningen af frafaldstruede studerende?

Det er nogle af de spørgsmål, som er sat på dagsordenen for Ministerudvalget for Videregående Uddannelse.

Og jeg vil afslutningsvis gentage pointen om, at det ikke kun handler om et højt antal skemalagte timer. I stedet skal vi se på en række faktorer, som er afgørende for kvaliteten af uddannelserne og undervisningen – og som er afgørende for, at studerende ikke falder fra, inden de har færdiggjort deres studier. Det vil jeg bl.a. gøre i forhandlingerne med universiteterne om deres udviklingskontrakter i de kommende måneder.

Samlet vil indsatsen gøre, at flere unge får en uddannelse, færre falder fra, og at den lige adgang til universiteterne sikres som grundlag for social mobilitet.